

คนจน คนรวย และน้ำท่วม

“คนจนยอมทนจนน้ำเพื่อคนรวย” “คนปทุมธานี นนทบุรี ออยุธยา ต้องยอมจนน้ำเพื่อคนกรุงเทพฯ” “คนกรุงแสนสบาย เมื่อเทียบกับคนจังหวัดน้ำท่วมอื่นๆ” ฯลฯ ความเชื่อเหล่านี้ อาจมีความจริงอยู่บ้าง แต่เมื่อพิจารณาลงไปลึกๆ แล้วผู้เขียนเห็นว่าเป็นมายาคติ

ในเรื่องคนจนต้องเสียสละเพื่อคนรายนั้นเป็นมายาคติที่อันตรายต่อความมั่นคง บั่นทอนความสามัคคีของสังคม และที่สำคัญคือไม่เป็นความจริง

เขตชั้นในที่กรุงเทพมหานครพยายามปกป้องเป็นไซโนฮินนั้น ไม่ได้มีเฉพาะคนรวยอยู่อาศัย แท้จริงแล้วมีคนจนอยู่มากมายกว่าหลายเท่า ไม่เชื่อลองมองไปรอบตัวใน กทม. ก็จะเห็นรถเข็นขายอาหาร ขายของข้างถนน ผู้คนรอรถโดยสารสาธารณะอย่างขะวักขะวัก ฯลฯ

ผู้คนที่เหล่านี้คงเรียกไม่ได้ว่าเป็นคนรวย

ตามหลักเศรษฐศาสตร์แล้ว ผู้คนที่ประกอบธุรกิจในภาคไม่เป็นทางการ (informal sector) ตั้งตัวอย่างข้างต้นซึ่งไม่น่าจะจัดว่าเป็นคนรวย ต้องอยู่อาศัยและทำธุรกิจในย่านที่มีคนอยู่อาศัยหนาแน่นเพื่อให้ต้นทุนการเดินทางและอยู่อาศัยต่ำ ดังนั้นคนเหล่านี้จึงมักอาศัยในชุมชนแออัดหรือบ้านเช่าไม้ ซึ่งชุมชนเหล่านี้มีอยู่เต็มไปหมดในเขตไซโนฮิน

ตลอดสองฟฝั่งคลองเกือบทุกแห่งในเขต “ไซโนฮิน” จะมีบ้านเรือนในลักษณะชุมชนแออัดตั้งอยู่เป็นแนวและหลายแห่งมักถูกล้างไปในคลองด้วย ทั้งนี้เนื่องจากความไม่ชัดเจนในความเป็นเจ้าของที่ดินบริเวณริมคลองหลายแห่ง ความไม่ชัดเจนเช่นนี้เกิดขึ้นในที่ใดชุมชนแออัดก็มักเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว

คนรวยในบ้านที่มีรั้วนั้นมีอยู่จริงในเขต “ไซโนฮิน” แต่มีจำนวนประชากรรวมกันน้อยกว่าคนจนอย่างแน่นอน ถึงแม้มูลค่าทรัพย์สินรวมกันจะมากกว่าคนจนหลายหมื่นหลายพันเท่าก็ตาม

ข้อสรุปก็คือ เขตชั้นในไม่ใช่เขตของคนประเภทเดียวคือ คนรวย หากปนเปกันไป

ถ้าจะเถียงว่าคนนอกเขตต้องทนทุกข์ทรมานเพื่อรักษาสมบัติมหาศาลของคนรวยในเขตชั้นใน ก็ต้องบอกว่าสมบัติของคนเหล่านี้อยู่ในเขตนอกเมืองก็มีไม่น้อย เช่น นิคมอุตสาหกรรม บ้าน ที่ดิน ฯลฯ และก็มีน้ำเช่นเดียวกัน

คำถามต่อไปก็คือ เหตุใดต้องปกป้องเขตชั้นในถึงกับต้องมีคันกันน้ำโดยรอบอย่างกว้างขวาง คำตอบง่ายๆ ก็คือ ถ้าน้ำท่วมแล้วมันจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงในด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศโดยรวม

เขตชั้นในของกรุงเทพมหานครนั้นเชื่อว่าเป็นแหล่งผลิตรายได้โดยตรงหรือมีส่วนในการสร้างรายได้ในเขตอื่นของประเทศรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30-40 ของจีดีพี ซึ่งการสร้างรายได้ก็หมายถึงการจ้างงาน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น ธุรกิจการค้า การบริการ ฯลฯ

เขตชั้นในจึงเป็นฐานของภาษีที่สำคัญมากของรัฐบาล ถ้าฐานภาษีนี้อ่อนแอ รัฐบาลจะขาดรายได้ไปเป็นอันมาก รายจ่ายต่างๆ ของรัฐบาล เช่น งบประมาณสำหรับการฟื้นฟูประเทศหลังน้ำท่วม ซึ่งรวมเงินชดเชยประชาชนด้วยก็จะเป็นปัญหา

นอกจากนี้เขตชั้นในยังเป็นฐานของการท่องเที่ยวซึ่งนำเงินมหาศาลเข้าประเทศและการจ้างงานอีกนับล้านคน ถ้าสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของประเทศหลายแห่งซึ่งอยู่ในเขตชั้นในถูกน้ำท่วมเสียหาย ธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของเศรษฐกิจไทยก็จะเสียหายอย่างมหาศาลตามไปด้วย

ศูนย์กลางของการบริหารงานของประเทศ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตชั้นในคือหัวใจของความต่อเนื่องของการบริหารงานของประเทศ ถ้าศูนย์กลางประสาทของร่างกายเสียหายแล้ว อวัยวะต่างๆ ก็จะรวนเรไปด้วย

ในเขตชั้นนอกนั้นก็ประกอบด้วยคนรวยและคนจนเคล้ากันไปเช่นกัน โดยมีจำนวนคนจนมากกว่าคนรวยอย่างแน่นอน (หากใช้สถิติที่ว่า

คนจนมีจำนวนท่วมท้นประเทศไทยและมีคนรวยแทรกเป็นยาดำ
ดังนั้น ทั้งเขตชั้นนอกและชั้นในไม่ได้มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวเชิง
เศรษฐกิจพอที่จะเรียกว่าเป็นเขตคนจนหรือเขตคนรวย) โรงงาน
อุตสาหกรรม บ้าน ที่ดิน ฯลฯ มากมายก็เป็นสมบัติของคนรวยทั้งใน
และนอกประเทศ

การที่คนในเขตชั้นนอกต้องจมน้ำเพื่อคนชั้นในนั้นเป็นความจริง
แต่มีได้อยู่ในบริบทของชนชั้นกล่าวคือ คนจนต้องจมน้ำเพื่อ
คนรวย ดังที่เป็นมายาคติของคนบางกลุ่ม

“คนปทุมธานี นนทบุรี ออยุธยา ต้องยอมจมน้ำเพื่อคนกรุงเทพฯ”

เป็นอีกมายาคติหนึ่ง เมื่อมวลน้ำมหาศาลมาถึงอยุธยา ปทุมธานี
นนทบุรี พื้นที่บางส่วนของจังหวัดเหล่านี้ก็อยู่ใต้น้ำเป็นธรรมดา ถึงไม่
กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ทางใต้ก็ต้อง “จมน้ำ” อยู่ดี

อย่างไรก็ดีคำกล่าวนี้นี้มีมูลความจริงอยู่บ้าง เมื่อพูดถึงความทน
ทุกข์ทรมานที่คนเหล่านี้ต้องประสบหนักมากขึ้นและเนิ่นนานมากขึ้น
เพื่อมิให้กรุงเทพฯ ชื้นในถูกน้ำท่วม “ส่วนที่เพิ่มขึ้น” ของความทุกข์
ทรมานเกินไปจากที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติจากน้ำท่วมนี้ต่างหากคือ
ความจริง ไม่ใช่การถูกน้ำท่วมทั้งหมด

แนวคิดการชดเชย “ส่วนที่เพิ่มขึ้น” นี้เพื่อความเป็นธรรมเป็นสิ่งที่
พิจารณา ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียพืชผลเกษตรกรรม บ้านเรือนที่เสีย
หาย โรงงาน สินค้า หรือความไม่สะดวกสบายของประชาชน

ถ้าใครบอกว่าคนกรุงแสนสบายเมื่อเทียบกับคนจังหวัดอื่นที่ถูกน้ำ
ท่วม ก็ขอให้ไปดูคนกรุงฝั่งธนบุรี คนกรุงแถบสายไหม ดอนเมือง
จตุจักร บึงกุ่ม ฯลฯ ดูบ้าง

ความเข้าใจดังกล่าวเหล่านี้เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่าเป็นมายา
คติทั้งสิ้น

คนจนมิได้ต้องจมน้ำเพื่อคนรวยในกรุง คนต่างจังหวัดใกล้กรุงเทพฯ
ที่ถูกน้ำท่วมมิได้ถูกน้ำท่วมเพื่อคนกรุง และคนกรุงมิได้สบายกว่าคน
จังหวัดอื่นที่ถูกน้ำท่วม

ถ้าท่านยังตอกล้ำมายาคติเหล่านี้อยู่ทุกวัน ระวังนะครับ อาจมีคน
กรุง ชีโมโหตอยนักเลงปากไวเพื่อสั่งสอนให้สะใจอีกสัก 5 เข็มก็เป็นได้